Це тепер Андрей такий.

А колись — ні, колись він гримів на всеньке містечко. З його рук золото сипалось. Треба вам, скажімо, верх викинути на хату — просіть Андрея, треба підлогу постелити — гукайте Андрея, хочете нові двері чи вікна — знову ж таки йдіть до Андрея Безверхого. Бо так чисто й гладенько вам не зробить ніхто. І головне — дешево.

Маючи таку славу, інший би па його місці огинався, перепитував ціну, відкладав би це діло на потім, а Андрей... "Значить, так: це я завтра ввечері Захарчукові браму кінчаю, післязавтра Красуцькому роблю там одну трахамудію, а в неділю раненько буду у вас".

І точно: приходить у неділю при інструменті, обличчя завбільшки з долоньку світиться радістю — "Доброго здоров'ячка!" — й відразу береться до роботи. Дістає жовтенького складаного метра, роздивляється дерево, на яке ви розжилися; хай воно й сяке-таке — Андрей доведе до толку. "Все буде, як в аптеці",— каже. "Може, спершу поснідали б, Андрею?" — "Що, в мене жінки немає?"

А від вечері не одмовляється. Сідає до столу і їсть як не в себе — сам же худющий, мов тріска, цілий день крутиться, то нема коли й салові зав'язатись.

"Скільки ж це з мене?" — спитаєте, як Андрей уже підведеться з-за столу. "Та скільки... Скільки дасте — стільки й буде".

Іде він, було, своєю вуличкою додому, то навіть сусіда Куліш, немале начальство в райспоживспілці, визира з-за щільного паркану (теж Андреєвих рук робота) і гукає ще за півкілометра: "Привіт робочому класу!" Потім виходить на вулицю, не виходить, котиться кругленький м'ячик,— Андрей проти нього, що стручок проти гарбуза,— подає пухкеньку руку. "Чи не зробив би ти мені, Андрею, ляду до погреба?" —

"А чом ні? Все, що скажете, Панасовичу. Що ж то за погріб, як він без ляди".

Андрей іде далі, а там, дивись, уже перестрічає його Максимович, не останній чоловік на маслозаводі (йому на сусідів везло). "Сьогодні, Андрею, йменини у мене, то ти ж приходь з Мариною".— "А потягаю за вуха!" — сміється Андрей, бо в Максимовича такі вуха, що там є за що потягати.

Однак бували вечори, коли Андрей не пішов би пі до кого й ні за які гроші. Це тоді, як у кінотеатрі пускали індійський фільм. Такого вечора він зодягав нового коверкотового костюма поверх шовкової теніски, дивився, щоб і жінка Марина (завтовшки така, що треба три Андреї скласти докупи) виглядала як нова копійка, і вони вдвох ішли "на кіно".

Андрей плакав. Коли на екрані хтось помирав або розлучалося двоє закоханих, бо він багатий, а вона бідна (у залі де-не-де шелестів смішок), Андреєві судомило горло, він прикривав долонею очі — не міг себе пересинити, щоб не заплакать. "Дурний, то ж артісти",— шепотіла Марина. їй не подобалось, що в одному фільмі цей чорнявий чоловік був он яким паном, а тут уже нещасний бродяга. Андреєві од того не легшало.

"Хороша картіна",— казав після того, як у залі спалахувало світло, і йшов аж додому мовчки.

Уже лежачи в ліжку, коли Марина важніла від сонної млості, раптом вигукував: "Ну й падлюка! Попався б він мені на очі!" — "Хто?" — "Та той же, що не дав їм зійтися".— "Спи, тобі рано на роботу".

Проте й на роботі (Андрей працював на пилорамі в комунгоспі) ще довго не міг забути фільму, зітхав, не світився, як завжди, радістю, а мучився чужим горем. Йому було дивно, що як же це так? — ось він, простий собі чоловік, живе мов у бога за пазухою, має жінку хоч куди,

цегляний будинок під шифером, грошей кури не клюють, а десь хтось печеться, мучиться, не знає, як звести кінці з кінцями...

Тільки ж горе, перш ніж прийти, не питає. Прийшло воно і до нього.

Одного дня містечком пронеслася колюча, як перекотиполе, вість: Андреєві Безверхому відрізало на пилорамі усі п'ять пальців на правій руці.

Тепер він такий. Пустився берега. Ще як жив разом з Мариною, то нічого, а коли став заглядати в чарку і Марина переділила хату (Андреєві дісталася одна кімната з верандою), то геть занехаявся і ще дужче схуд. Висох, коверкотовий костюм теліпається на ньому, як на кілку. Інший би від такого життя завив, тільки не Андрей. Іде вулицею, світиться до всіх маленьким зморщеним личком — "Здоровенькі були!" — і наче й не помічає, що Максимович тільки мугикне, а Панасович, бува, й геть змовчить. Андреєві байдуже. То спершу було важко, і найважче тоді, як Максимович прийшов до його двору забирати дошки (ще до того приніс на двері). Тут нічого ніби й немає, але ж вийшло так, мовби Андрей збирався присвоїти чуже дерево. Думка була таки зробити ті двері.

— Хай лиш звикнуся до культяпок,— казав Андрей.— Все буде до шмиги! І двері й завіси!

— Ти мені їх сто лєт робитимеш,— бубонів собі під ніс Максимович і по одній носив до свого двору важкі дошки-сороківки. Андрей притих, зіщулився і раптом відчув, як болять усі п'ять пальців на правій руці. Пальці, яких не було...

Тепер уже байдуже. Все загоїлось, і він не має зла навіть до Марини. Спасибі, заносить інколи попоїсти чогось гаряченького, та й сорочку випере коли там.

Сусіди в нього хороші. Якось Андрей зайшов до Куліша позичити зубчик часнику — тоді саме сини його, студенти, приїхали на канікули, і Кулішиха на радощах не знала, за що хапатися,— то посадили і його за стіл, налили чарку. Андрей так розгубився, що забув, чого й зайшов до Куліша, виходило, ніби він сам набився випити на дурничку. Однак тоді про це якось не подумав, згарячу розпустив язика і такого нагородив, що й Кулішиха перестала здоровкатись. Здається, чіплявся до когось із хлопців, що чого той носить такі потерті штани (Андрей би стидався об них і ноги витерти), у батька ж грошей — солити можна, а той казав, що це така мода — джинсами звуться ті штани — і віддав за них двісті карбованців. Андрей тоді візьми та й ляпни: "То в тебе голова на в'язах чи гарбуз, як ти оце утелющив за ганчірку отакі гроші?"

Сам винен, певна річ. А сусіди у нього добрі. Захарчук, так той навіть карбованця позичить до пенсії. Андрей ні на кого зуба не має. Та й на кого йому нарікати? І чого? Хіба Андреєві погано живеться? Ха-а! Їсти є, зодягтися є, чого іще? Живи!

До всього ж, як пускають у кінотеатрі індійський фільм,— Андреєві більше нічого не треба. Зодягає поношений коверкотовий костюм, до чарки й не доторкнеться — тільки квасу бокальчик вип'є по дорозі — і йде "на кіно".

Тут, у затемненій залі, Андрей плаче...

І от до чоловіка, якому, здавалося, більше нічого й не треба, привалило щастя. Пізніше, коли Андрей згадував ту "трахамудію", то так і казав: "Щастя привалило!" — і при цьому сяяв усмішкою і шморгав носом.

Нишпорив якось по кишенях (а може, де карбованчик затерся!) і серед папірців натрапив на лотерейного квитка. А тут якраз і поштар нагодився з пенсією. У нього й газета з останньою таблицею виявилася. Перевіряє Андрей свою лотерейку і раптом бачить: навпроти номера й

серії його квитка чорним по білому написано друкованими літерами — "Москвич-412". Андрей очамрів. Довго розгладжував тремтячою куксою газету, потім лотерею — чи не заховалася якась цифрочка в складку? — поки не запаморочилося в голові. Та ж ні, все точно.

"Тепер заживем!" — видихнув Андрей і, почувши свій голос, отямився.

Надвечір і гості стали з'являтися. Першим прийшов Захарчук, Андрей колись на пару з ним викидав на хати верх. Неговіркий, мамулуватий, він раптом ожив:

— Оце ти дав, Андрею! Оце втер усім носа!

Андрей саме доїдав борщ (забігала Марина) і з виду був серйозний, наче не виграв машину, а купив її, і ще й зараз сушив голову: чи не по-дурному викинув такі гроші?

— Е, та ти, я бачу, запишався! Тепер до тебе й не підступишся.

— Клопоту ж з нею,— невдоволено буркнув Андрей.— Більше як з жінкою.

— Не біда.

— Та й прав немає.

— Був би кінь, а батіг знайдеться. Підеш на курси.

— Легко сказати.

— На права й дурний здасть, а ти як!.. Ще й дівчат кататимеш. Марина лікті гризтиме.

— Ну, це ти вже загнув.

Андрей попихкував "Паміром", тримаючи цигарку в кутику губ, мружився від диму і дивився на Захарчука поважно, ніби той вербував його у напарники. Захарчукові це не подобалось.

— Я думав,— зітхнув він,— що ти під цю лавочку цілий бенкет...

— Рано ще.

— Чого ж, лотерея на руках.

— Ось як візьму...— Але що візьме — Андрей не доказав, бо хтось затупав у веранді, відчинилися двері, і до кімнати вкотився Куліш. Насторожено бликнув на Захарчука — "Добрий вечір",— і той, ніби й радий нагоді, вийшов із хати.

— Не забудь же покликать,— сказав.

Куліш усміхнувся, широченько так усміхнувся, поклавши руку на кишеню,— там щось віддималося.

— То це правда, Андрею?

— Брехня! — випалив Андрей і дрібно зареготав.— Ви од мене коли-небудь чули неправду?

— Так це ж мені люди казали, мало чого понавидумувать можна.

— Значить, правду казали. Така, значить, трахамудія.

— М-да... Така.— Куліш присів на краєчок табуретки біля Андрея.— То що ж ти зібрався робити?

— Кататимусь, ви як думали? Тіки курява ляже.

— Курява, гм... Воно діло непогане, але ж і грошики можна взяти такі, що довіку хватить.

— А на чорта вони мені, грошики?

— На книжку поклав би, не завадять.

— Що, мені пенсії мало?

— Пенсія пенсією, а я б тобі радив...

— Ось як самі, Панасовичу, виграєте, тоді й візьмете грошики. А я — машину! — сказав Андрей і знов реготнув.

— Дивись, я тобі по-доброму кажу, по-сусідськи.— Куліша, видно, вколов той смішок.— Щоб потім не шкодував, чуєш.

— А то вже моя морока.

— М-да... Морока. Це ж і гаража треба. Тисячі зо дві обійдеться.

— Знайдемо й на гаража,— одказав Андрей, але не засміявся. Таких грошей у нього не було.

— І на бензин щомісяця. А що вже запчастин треба, не питай... Усе як на вогні горить.

— Авжеж, це така трахамудія,— погодився Андрей.

— Точно, що трахамудія,— засміявся Куліш і дістав із кишені пляшку. — Та коли вже тобі так повезло, Андрею, то давай хоч приллємо це діло.

Вони випили. Андрей повну, Куліш половинку ("У мене щось із печінкою"). Закусили старим салом. Андрей закурив і вже не мружився од диму, а світився до сусіда вологими очима. Куліш налив іще: "Твоє здоров'ячко!"

— Я до чого веду, Андрею: що найвигідніше тобі взяти гроші.

— Та, мабуть, так і зроблю. Взавтра ж піду...

— Ні-ні, не поспішай. Це ти завжди встигнеш. Встигнеш, чуєш...— Раптом Куліш притишив голос і задихав Андрєєві у лице.— Не будь дурним, кажу. Цій лотереї нема ціни, петраєш? Продаси її — і матимеш... Ти ж чоловік з розумом... м-м...— не міг пригадати, як сусіда по батькові.

Знов хтось загупав у веранді, і Куліш прикусив язика, озирнувся на двері.

— А-а-а! Тут уже весело! — На порозі з'явився Максимович.— Виходить, не брешуть.— Подав руку Андрєєві, потім Кулішеві.— Ну й ну, ну й ну!

— Сідайте, Максимовичу, зараз я знайду чарку,— заметушився Андрей.— Все буде до шмиги.

— Чарку можна, а чо'? Тільки хотілося б хоч одним оком глянути на те, за що п'ємо, га? Я ще ніколи не мацав лотереї, яка виграла машину. Чим вона пахне?..— виправдовувався Максимович, хоча всі знали, що він на слово нікому й нічому не вірить.

— Це можна! Це просто,— зрадів Андрей. Видно, йому давно кортіло показати лотерею, але ніхто не просив. Він одчинив шафу, поліз у спідню кишеню коверкотового піджака.

Максимович тим часом зодягнув окуляри, покірно глянув на Куліша, мовляв, вибачай, що перебив розмову, мені ж теж не терпиться...

Андрей змів зі столу крихти, обережненько поклав газету з таблицею, а зверху лотерейку. Цифри, навпроти яких стояло "Москвич-412", були підкреслені послиненим хімічним олівцем. Вони збігалися одна в одну з номером і серією лотереї. Андрей ще й пригладив ті цифри куксою — злегенька, наче боявся, щоб не зітерлися.

— Див-вина...— промимрив Максимович.

— А ви що, не вірили? — здивувався Андрей.

— Т-та... вірив, але ж, бач, виграв...

— Стій! — підскочив Куліш.— Так це ж білет з торішньої лотереї! Хіба тобі повилазило?

— Точно! — опам'ятався Максимович.— Ах, ти ж... Обдурить нас зібрався, хе-хе.

Андрей кліпав на них невидющими очами й не міг нічого второпати.

— Це ж треба таке вчинити! — уже сердито кричав Куліш. — Ти все переплутав, голова твоя й два вуха!..

— Хе-хе-хе,— трусився Максимович, закинувши назад голову.— От... хе-хе... тобі й машина.

— Підеш із цією лотереєю за клуню,— сказав Куліш і викотився з хати, злий, що отак по-дурному зайшов у гембель з Андреєм. Услід за ним тюпав Максимович, і Кулішеві здавалось, що той хіхікає з нього.

Андрей ще довго розгладжував тремтячою куксою газету, потім лотерейний квиток — уже на тому місці, де стояв рік, і його теж починав душити якийсь дурний сміх.